

ИЗЛИЗА
Вторник, Петък
Сряда и Неделя.
Абонамент за България:
За година . 16 лв.
6 м-ца . 8 лв.
3 м-ца . 5 лв.
За странство:
За година . 30 лв.
6 м-ца . 15 лв.
винаги предплаща.
Един брой 10 стот.

ТЪРГОВСКИ ФАРЪ

LE PHARE DU COMMERCE.

Органъ за информация, политическа и стопанска икономия, търговия, земледелие и индустрия.

Телефонъ въ Варна № 223.

Уредникъ: П. ДРАГУЛЕВЪ.

Варн. Градска Библиотека

За обявления:
гарантиран редъ на 1-ва
стр. 1 лв., на II-ра и III
стр. по 70 ст. на IV-та
стр. 20 стотинки.
—
вече обновявания
Тукъ равн особено спо-
разумение.
—
Съобщения, ръкописи и
суми се изпращат до
уредника: П. Драгулевъ.
Единъ брой 10 стот.

БАЛАНСЪ

на Безименното Акционерно Дружество за фабрикация и експортъ на тютюнъ въ гр. Русе.
Сключенъ на 31 декември 1914 год.

АКТИВЪ		ПАСИВЪ	
Каса	54833 65	Капиталъ	500000
Дебитори	155613 70	Кредитори	53130 34
Обща стока	439551 94	Полици за изплащане	50000
Машина фабрикация	50000	Тантиеми	10806 85
Мобили	5000	Резервенъ фондъ по чл. 32 отъ устава	35439 52
Недвижими имоти и постройки	98990 05	Резервенъ фондъ за евентуални загуби и пр.	108844 63
Срочни влогове	12000	Непоискани дивиденди	1130
Предплатени разходи за 1915 год.	3362	Депозанти на акции	41000
Разни депозити	12000	Цѣнни книжа	12000
Депозирани акции	41000	Чиста печалба „дивидендъ“	60000
Всичко	872351 34	Всичко	872351 34

СМѢТКА ПЕЧАЛБИ И ЗАГУБИ

на Безименното Акционерно Дружество за фабрикация и експортъ на тютюнъ въ гр. Русе.
Сключена на 31 декември 1914 год.

ОБЩИ РАЗНОСИ:		БРУТО ПЕЧАЛБА:	
1) Персоналъ, наеми, канцеларски, отопление, освѣт- ление, засѣдателни командировки, патенти, да- нъци и пр.	49512 16	Отъ фабрикация на тютюнъ и пр.	154892 61
2) Резервенъ фондъ, чл. 32 отъ устава	10434 00		
3) Тантиеми на Управителния и Провѣрителния Съвѣтъ	10806 85		
4) Резервенъ фондъ за евентуални загуби и пр.	24139 60		
5) Чиста печалба „дивидендъ“	60000		
	154892 61		154892 61

гр. Русе, 28 януари 1915 год.

Счетоводителъ: Хр. Н. Желѣковъ

Провѣрителенъ Съвѣтъ: { под. Хр. Чавовъ
„ П. Армянновъ
„ Ст. Поповъ

ДОКЛАДЪ

До IV-о общо годишно общо събрание на Безименното Акционерно Дружество за фабрикация и експортъ на тютюнъ въ гр. Русе, отъ провѣрителния съвѣтъ.

Господа Акционери,

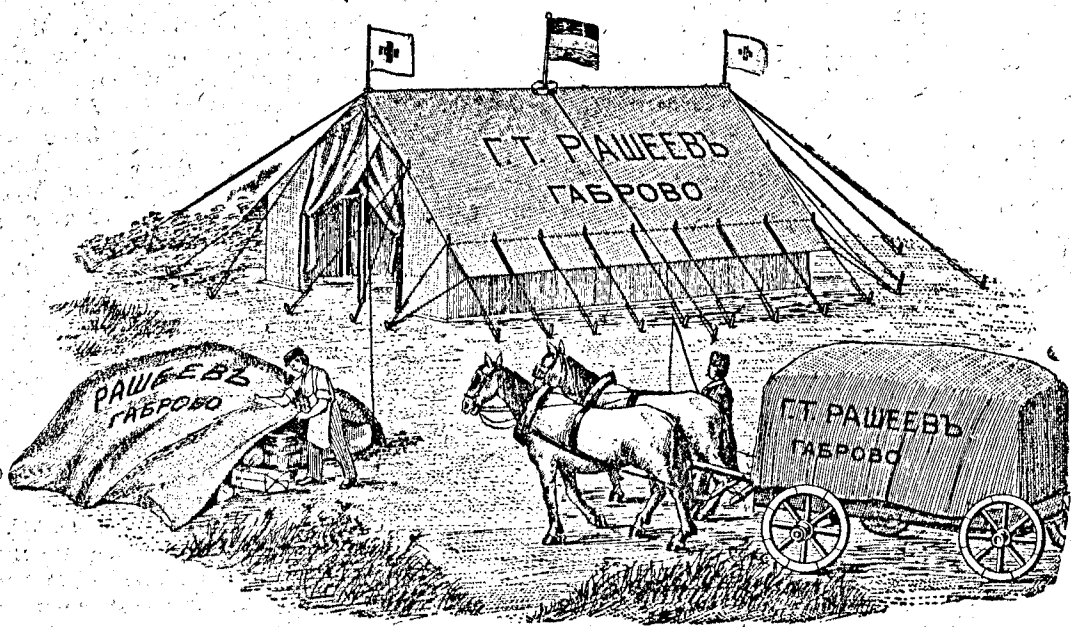
Въ качеството ни на членове на Провѣрителния Съвѣтъ, избрани отъ III-о общо годишно общо събрание за 1914 година за контролиране дѣловоденіето и операциитъ на Дружеството, съгласно постановленіето на Търгов-
ския законъ и устава на Дружеството, имаме честъ да Ви съобщимъ, че всичкитъ операции сж извършени съгласно
устава и рѣшеніето на Управителния Съвѣтъ и сж редовно записани въ счетоводнитъ книги.

Протоколътъ на ревизитъ ни сж изложенъ въ нарочно за тази цѣль държана протоколна книга.
На 28 януари 1915 год. провѣрихме окончателно баланситъ и смѣтката „Печалби и Загуби“ за 1914 год.
и констатирахме, че всички суми, които фигуриратъ въ тѣхъ, сж вѣрни и съгласно съ счетоводнитъ книги и актива
на Дружеството е въ пълна изправностъ.

Прѣдъ видъ на горѣизложеното, молимъ Ви, да удобрите баланситъ и смѣтката „Печалби и Загуби“ и раз-
прѣдѣление на печалбитъ тѣй както Ви се прѣдставяватъ отъ управленіето на Дружеството и да освободите отъ
отговорностъ Управителния Съвѣтъ за управленіето му прѣзъ изтеклата година, а така сжщо и Провѣр. Съвѣтъ.

гр. Русе, 28 януари 1915 год.

(подп.) Провѣрител. Съвѣтъ: { Хр. Чавовъ
„ П. Армянновъ
„ Ст. Поповъ

ФАБРИКА МАРКА
ГАЗЪ
отъ
най-добро качество
Употрѣблявайте
само тази марка.

„НАФТА“
БЪЛГАРСКО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО
Капиталъ 1,000,000 лв.
Централа въ СОФИЯ.

Клонове въ всички градове на Царството.
Постояни оклады въ всички клонове отъ ГАЗЪ
въ каси и варели, БЕНЗИНЪ за освѣтление,
автомобили, мотори, индустриални и техни-
чески цѣли, МИНЕРАЛНИ и ЦИЛИНДРОВИ
МАСЛА, ГАЗОЙЛЪ (НАФТА) за Дизелмотори,
ПЖКУРА за гориво въ парни котли, КАТРАНЪ,
ПАРАФИНЪ, АСФАЛТЪ и всички други неф-
тени продукти.

© Цѣни и условия най-изисими. ©

ГОЛѢМЪ ИЗБОРЪ ОТЪ
ПОМПИ

за младенци, градини и
винарски
ОФЕРИРА МНОГО ЕФТИНО
МАШИНИИ СКАЛАВЪ
ВУЛКАНЪ
С. Енциайтъ — Русе.

Илюстровани натазози при
поисване даромъ.

Печатница „Зор а“, Варна.

М. Соларовъ.

По прѣглеждането на търговскитъ баланси отъ Бълг. Народна Банка.

Въ брой 510 отъ 7 февруари 1914
година на в. „Търговски Фаръ“ се
напечата въ резюме взетото рѣшеніе
отъ Софийската Търговско-Индустри-
ална Камара въ засѣданіето ѝ VII
отъ 25 януари 1914 г. досѣжно прѣ-
глеждането на търговскитъ баланси
отъ страна на Б. Н. Банка. Въ взе-
тата резолюция, точна 1-ва, е казано,
че „искането на банката на баланси
отъ всички търговци и особено на
тия, на които тя отвари специални
текущи смѣтки, не се оправдава отъ
закона за банката и нейнитъ прави-
лици. Това банката има право да
изиска само отъ кредитнитъ друже-
ства, акционерни и командитни и
частни лица-лихвари, ако тѣ искатъ
подъ депозитъ на полицитъ имъ да
имъ се отвори специална текуща
смѣтка и пр.“

Въпросътъ повдигнатъ отъ Соф. Т.-
Инд. Камара, разглежданъ отъ нея само
отъ точка зрѣни интереситъ на тър-
говцитъ, има много голямо значение,
той е даже отъ първостепенно значе-
ние не само за Банката, но така сжщо
и за държавата и за всички търговци
и индустриалци изобщо, а не само
за пуждающитъ се отъ кредита ѝ.
Ако въ обикновено нормално врѣме,
а това още повече въ врѣме на криза,
каквато по настоящемъ прѣкарва стра-
ната ни, погледитъ на всички, било
тѣ кредитни дружества, банкери, тър-
говци или индустриалци, сж обърнати
изключително къмъ Б. Н. Банка и
мопната нейна подкрѣпка, като глѣмъ
единствено у насъ емисионно учрежде-
ние, отъ което всички очакватъ спасение,
то тѣмо за това именно на Б. Н.
Банка, която е имала пласирани на
31/XII 1914 година 74 милиона въ
разни специални текущи смѣтки и 40
милиона въ сѣнтъ на портфейлтъ
нѣщо което отъ малцина у насъ се
знае — тѣмо за това, повтаряме да
кажемъ, се налага дълга отъ общо
обществено стопански интересъ, щото
Банката да знае и тя трѣбва да знае,
щомъ на нея, като на емисионно учре-
ждение е възложена тежката задача да
урегулира кредита въ страната и
прѣдотврати паричнитъ и стопански
кризисъ, въ какви именно рѣдъ тѣ е пла-
сирала и пласира паричнитъ си срѣд-
ства.

Извѣстна истина като тази, която
току що изтъкнахме, трѣбва да бѣде
често повтаряна, за да бѣде добръ
схващана, а веднѣжъ схващаната ролята
на банката тя да е отъ такова голямо
значение и нейната мощъ да е въ си-
сурността на нейнитъ пласменти,
както това е и въ сегашния редъ на
нѣщата. То отъ това слѣдва да се из-
вади логически заключеніе, че контро-
лтъ на банката не само че не трѣбва
да го има, както това се иска отъ
Соф. Т. Инд. Камара, за извѣстни тър-
говци, но и че тоя контролъ трѣбва
да бѣде по възможностъ по-ефика-
сенъ, да се простора не само върху
кредитнитъ дружества и банкери, как-
то това поддържа Соф. Камара, но
още той трѣбва да се простора, както
и се простора, и върху всички бан-
кови клиенти, като обхваща освѣтъ
кредитнитъ дружества, банки, банкери,
но още и всички търговци и ин-
дустриалци, които се трѣбва да се
проникнатъ отъ тая необходимостъ,
а не да продължаватъ да мислятъ,
че тѣхната търговия или индустрия,
както нѣщо собствено тѣхно, не инте-
ресува освѣтъ само тѣхъ, но не и
никого друго.

Не ще събраме, като кажемъ, че не
сж прави да мислятъ така даже и ония,
които не сж се нуждаели отъ ника-
къвъ чуждъ кредитъ, при всичко че
такива има малцина и това, защото
въ странство, изобщо, за кредита на
една страна, за нейната кредитна и
платеж-способностъ, а особено това
въ врѣмена на кризисъ като тая, която
по настоящемъ прѣживяваме поради
общо-европейската война, се сжи
по общата кредитна и платеж-способ-
ностъ на страната и че като така,
тѣ макаръ не нуждаещи се, обаче
кой повече, кой по-малко могатъ не
малко да пострададъ.

Въ статията ми подъ сжщия тоя
насловъ, помѣстена въ брой 5 отъ
1 април 1914 година на списанието
„Банковъ Прѣгледъ“ при разглежда-
нето все тая първа точка отъ резо-
люцията на Соф. Т. Инд. Камара,
имахъ случай да изложа — нѣщо
което повторямъ пакъ, — че това ис-
кане на банката е основано на закона
за банката и на правилницитъ ѝ и
че неоснователно е подържането на

камарата, че искането на банката не
се оправдавало отъ закона и че
това ѝ искане било въедно безъ от-
гледъ на закона и че като така тър-
говцитъ и промишленитъ, които
иматъ при Б. Н. Банка специални
текущи смѣтки по чл. 35 отъ зако-
на за банката, се освобождаватъ
отъ банковия контролъ.

Дѣйствително въ глава III отъ
закона за Б. Нар. Б., въ която се тре-
тиратъ операциитъ ѝ, а именно чл.
чл. 34 и 35, е казано, че банката от-
вара (чл. 34) по рѣшеніе на управи-
телния съвѣтъ на банката, текущи
смѣтки подъ залогъ портфейлитъ на
търговци, промишленци, банкери и
кредитни учреждения и че банката
има право да прѣглежда търговскитъ
книги и портфейла на заложителитъ,
когато намѣри за нужно, обаче ако
чл. 35 отъ закона, като говори, че
банката отива текущи смѣтки на
търговци и промишленци срѣщу по-
рачителството най-малко на 2 креди-
тоспособни лица, безъ изрично тукъ
на казва (както при чл. 34), че и по
тоя родъ смѣтки титляритъ сж длѣж-
ни да се подчиняватъ на банковия
контролъ, то тая правота не трѣбва
да се тѣлува, както това прави Соф.
Т. Инд. Камара, че банката нѣма
право тукъ на контролъ, защото чл.
35 отъ закона за банката се по-
пълва не само отъ редъ окръжни, но
още и отъ чл. чл. 36 и 43 точка 3-та
отъ правилницитъ ѝ за личния кре-
дитъ отъ 1911 година, споредъ които
отъ банковия контролъ се изключватъ
само Българската Земледѣлка Банка
и Централната Кооперативна Банка и
се съдователно всички други, освѣтъ
току що споменатитъ двѣ банки, кои-
то биха прѣбгнали до кредита на
Б. Н. Б., длѣжни сж да се подчинятъ
на нейния контролъ. Членъ 60 отъ
закона за Б. Н. Банка, който е отъ
1912 г., отминова всички закони, уста-
ви и правилници, които противорѣчатъ
на тоя законъ, но понеже чл. чл. 36 и
43 отъ правилника за личния кредитъ
при банката, който е отъ 1911 и като
така прѣдшества закона, безъ оба-
че да му противорѣчи, то контро-
лтъ на банката и по чл. 35 отъ за-
кона за банката е задължителенъ за
нейнитъ клиенти.

Банката съ окръжно № 341/3 отъ
9 януари 1912 год. е изработила редъ
декларации, които се даватъ за по-
пълване на самитъ клиенти. Съде-
нята отъ тия декларации сж отъ
чисто обективно естество, сирѣчь, тѣ
сж свѣдения, които самитъ клиенти
даватъ за себе си — за констатира-
не на тѣхното материално положеніе,
които свѣдения не могатъ да се не
провѣриватъ отъ органитъ на банка-
та, тѣй като върху тѣхъ и субектив-
ната прицѣпка за моралнитъ и ин-
телектуални качества на клиентъ, прѣ-
доставена на счетоводния комитетъ, по
всичко това се опрѣдѣля „до раз-
мѣра на който споредъ чл. 16 отъ
правилника за личния кредитъ мо-
же да се опрѣдѣли общия кредитъ и
който кредитъ може да достигне до
75% отъ капитала, а даже и повече.
Като се знае това, т. е. че всички сж
даване баланси си дава възможностъ
на счетоводния комитетъ да му опре-
дели точно съответствителна на положе-
ніето му кредитъ, то явява се въ-
просъ, когато това е противъ инте-
реситъ имъ, то защо се избѣгва да-
ването на баланситъ исканитъ отъ бан-
ката? Нима тоя тѣхенъ отказъ може
да бѣде, освѣтъ въ случаитъ, които
ще се разгледаатъ по-долу въ точка
1-ва, току така по единъ капризъ!

Отказътъ ка дадатъ е, поне споредъ
тѣхъ, основателенъ и като така той
трѣбва да бѣде разглежданъ.

Отказътъ на единъ търговецъ да даде
своя балансъ на банката, отъ кредита
на която той се ползува, може да има
само слѣдното основание:

1) само оня търговецъ ще откаже
да даде искания отъ банката балансъ,
който по досегашния редъ се е домог-
налъ до много по-големъ кредитъ,
както това разглеждахъ подробно въ
брой 5 отъ I IV 1914 г. на списанието
„Банковъ Прѣгледъ“ и поради това
той се опасавъ, както казва Г. Дра-
ганъ Манчевъ, като говори по сжщата
тема въ брой 21 отъ 1914 г. на сжщото
списание, „отъ опасностъ за намаля-
ването на стария му кредитъ, съгласно
новия редъ“, т. е. споредъ прави-
лника за личния кредитъ на банката.
Отъ въпросната статия на Г. Д. М.
не се вижда, дали той е ималъ прѣдъ
видъ изнесенитъ мотиви въ брой 1/1914

г. на „Б. П.“ който не е съвѣтъ правъ,
като казва изобщо, какво че: „всички
останали съображения и въкове про-
тивъ провѣритъ на баланситъ иматъ
въ основата си елементи отъ посоче-
нитъ по-горѣ причини украсени съ
болезнени нѣкои (?) честолюбия и за-
блуждения за търговската имъ честъ
и достойнство, защото, продължава
той, какво наистина опасно има за
банковия клиентъ и неговата търго-
вни обстоятелството, че редовно за-
веденитъ му реингитъ щѣли да бѣ-
датъ прѣгледани и слѣдени отъ балан-
са му отъ банковия чиновникъ-репор-
теръ?“ Нима, продължава Г. Д. М.,
това е тѣй странно, че заслужава да
се лиши клиентъ отъ най-евтиния кре-
дитъ на страната!

Дѣйствително
2) че ако вѣнъ отъ ония, за които
се говори въ пунктъ 1-ви, има такива
търговци, които отказватъ да се под-
чинятъ на банковия контролъ и това
въ явнъ ущърбъ на собствения имъ
интересъ, това по само себе си говори,
че това не е отъ тѣхна страна нѣ-
каква си „болезненостъ или заблуж-
деніе за търговското имъ достойнство“
а това показва, че тѣ сж считатъ въпросъ
за прѣдаването на реингитъ имъ въ
реингитъ на банковия репортеръ за
въпросъ отъ много голямо значение
отъ онова, което Г. Д. М. не му дава.
Не трѣбва да се изпуща отъ прѣдъ
видъ, че има и такива търговци, кои-
то за сега у насъ сж още мнозинство,
които при рискъ даже да се лишатъ
отъ мощния кредитъ на банката, от-
казватъ да се подчинятъ на контрола
ѝ и това не че банката, по само се-
бе си, може да имъ напакости, а за
това защото просто се опасаватъ, що-
то съ прѣдаването баланситъ си на
банката инвентаритъ имъ може да
се използватъ — опасение доста
основателно — като станатъ достояние
на обикновени банковия чиновници ра-
портери — невакати, както се
именуватъ въ резолюцията на Соф.
Т. Инд. Камара.

Отъ изложеното слѣдва, че въпросъ
се свежда не въ единъ категориченъ
отказъ отъ страна на търговцитъ да
не се подчиняватъ на банковия кон-
тролъ, а въ единъ условенъ отъ тѣхъ
на страна отказъ, т. е. въ като при-
насятъ право на банката по закона за
контрола на тѣхната чинностъ, отъ
друга страна искатъ, щото провѣрка-
та на търговскитъ имъ тефтери да
става не отъ никакви си репортери,
както поради неспособността на
банковия персоналъ може да бѣде
всички единъ отъ нейнитъ чиновници,
а провѣрката да става само отъ опре-
делени ваклети чиновници, които само
могатъ да дадатъ извѣстна гаранция
за търговцитъ, че имотността имъ,
операциитъ имъ, лицата си, които тѣ
сж въ съприкосновение, инвентаръ
имъ, въ който тѣ сж балансирали ак-
тивитъ си съ пасивитъ и които тѣ сж
провѣрили на банката, ще запазватъ
дѣйствително повѣрителния характеръ
това, което е за тѣхъ отъ капитално
значение.

Ако отъ една страна банката има
право за гарантиране на своитъ ка-
питали да иска провѣрването търго-
вскитъ тефтери на своитъ клиенти прѣ-
бгнали до подкрѣпата ѝ, което и
право ѝ се дава споредъ закона за
Българската Народна Банка, то отъ
друга страна дългъ се налага на ба-
ната да отстрани и най-малкото въз-
мощае неудобство или опасение у
клиентелата си, като гарантира пакъ
съ законъ клиентелата си, че онова,
което тѣ ѝ прѣдаватъ, ще спазва на-
пълно повѣрителния характеръ и че
нѣма да се използва освѣтъ само за
нуждитъ на Българската Нар. Банка.

За да стане това чрѣзъ законъ,
трѣбва първата частъ на алинея 6-та
отъ закона за Бълг. Нар. Банка,
която гласи: „Банката има право да
прѣглежда търговскитъ книги и пор-
тфейла на залогодателя, когато намѣри
за нужно“ да се прѣмине, а къмъ
чл. 35 да се прибави нова алинея,
както слѣдва:

Банката провѣрва чрѣзъ свои ва-
клетни чиновници търговскитъ книги
и портфейли на всички счетоводитъ (чл.
27), депозанти (чл. 34) и титулярни по
специални смѣтки (чл. 35). Тоя кон-
тролъ не се прилага къмъ българ-
ската земледѣлка и българската цен-
трална кооперативна банки.

Понеже провѣрката на баланси ос-
вѣтъ повѣрителния характеръ още е
и една много трудна работа и трѣбва
да се изпълнява отъ вѣщи и похва-
тливи стари банковия чиновници — спе-
циално ваклети, — то явява се нужда
тая работа да се повѣри на специа-
ленъ отдѣлъ при централното управ-
ление, София, като за това се измѣ-
ни по законодателенъ редъ чл. 12
отъ закона за банката, както слѣдва:
Управленіето на банката се повѣрява

